

Samen houden we Overijssel mooi!

Informatie voor bestuurders bij gemeenten: de meerwaarde van Groene en Blauwe Diensten

Investeren in landschap loont

Landschapselementen laten zien hoe onze voorouders het landschap hebben ontgonnen en gebruikt. Hierdoor geven landschapselementen landschap historische diepgang. Ze zorgen daarmee voor een warme beleving bij inwoners van Overijssel, toeristen en recreanten die onze provincie bezoeken. Daarnaast leveren veel landschapselementen een bijdrage aan bijzondere ecosystemen; zo zijn specifieke soorten planten en dieren gekoppeld aan bepaalde elementen.

Investeren in landschap loont ook in economische zin. Voor Overijssel is door KPMG berekend dat de toegevoegde waarde van het Overijsselse landschap ruim € 500 miljoen per jaar bedraagt. Een bijdrage aan het regionale inkomen dus. Een groot deel hiervan betreft opbrengsten die in de recreatieve en toeristische sector worden verdient. Vaak stijgen ook de huizenprijzen in een aantrekkelijk omgeving. KPMG heeft deze waarde van landschap en natuur ook per gemeente berekend. Op www.groeneblauwedienstenoverijssel.nl kunt u dit rapport downloaden.

Economische kentallen van natuur en landschap in Overijssel

Omzet (exclusief agrarische sector)	€ 528 miljoen
Werkgelegenheid (exclusief agrarische sector)	6000 arbeidsplaatsen
Vermeden kosten voor zuiveren van water	€ 13,3 miljoen
CO ₂ opslag door bossen	€ 850.000,-
Toeristenbelasting (in 17 gemeenten)	€ 2,2 miljoen

Bron: KPMG, 2005

Duurzaam beheer is niet vanzelfsprekend

Het lijkt vanzelfsprekend dat wordt geïnvesteerd in natuur en landschap. Maar dat gebeurt niet. De mensen die genieten - of zelfs profiteren - van natuur en landschap, zijn niet de mensen die erin investeren. Zo voeren de grondeigenaren, in het kleinschalige landschap dat kenmerkend is voor Overijssel, het beheer vaak uit voor eigen rekening. De kosten en opbrengsten zijn ongelijk verdeeld. De duurzaamheid van het beheer en daarmee het landschap is hiermee niet gewaarborgd.

De achteruitgang van het landschap

In het verleden had het landschap een directe economische betekenis binnen het landbouwbedrijf. De landschapselementen, zoals houtwallen en singels, zorgden voor een natuurlijke veekering en perceelscheiding. Ze voorzagen ook in de behoefte van hout voor het agrarische bedrijf. Onderhoud van de landschapselementen was onderdeel van de bedrijfsvoering. Door de technologische ontwikkelingen in de hedendaagse landbouw, is het praktische en economische nut van de landschapselementen echter verloren gegaan. Daardoor blijft het onderhoud steeds vaker achterwege en gaat de ecologische en landschappelijke kwaliteit van landschapselementen achteruit.

Werken aan landschap loont!

De van oudsher aanwezige landschapselementen raken beschadigd en in het ergste geval verdwijnen ze. Op de foto is het resultaat zichtbaar. De rode lijnen geven aan waar vroeger houtwallen lagen. Het landschap op deze foto is hierdoor veranderd in een grote vlakke met hier en daar wat bomen, als relict van een kleinschalig landschap met de hierbij behorende rijke flora en fauna.

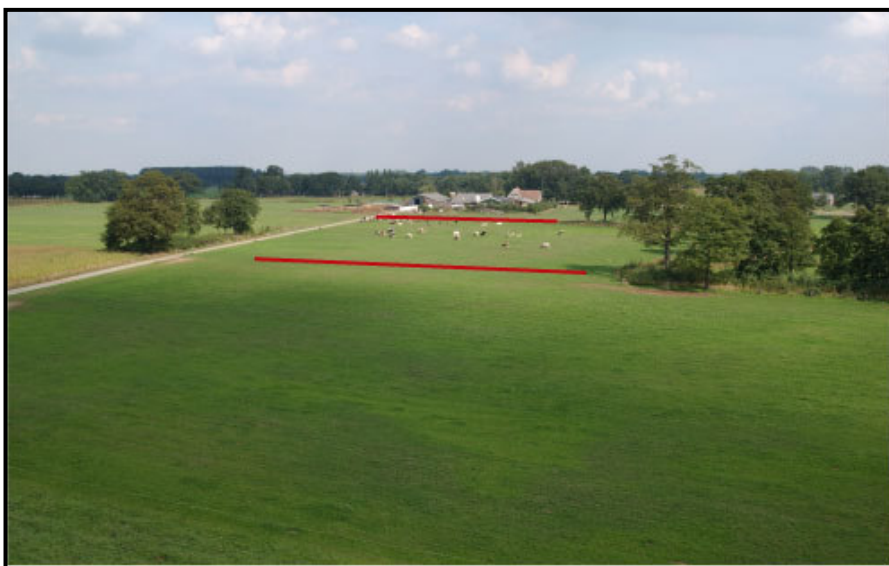

Foto: Het resultaat van schaalvergroting

Sluipenderwijs verdwijnen veel karakteristieke landschapselementen uit ons agrarische cultuurlandschap. In de loop van de jaren zijn ook veel onverharde voetpaden verdwenen, waardoor we minder kunnen genieten van het landschap. Juist de afwisseling die ons landschap zo aantrekkelijk maakt om te fietsen en te wandelen dreigt verloren te gaan. Hiervoor in de plaats ontstaat een meer uniform beeld, waarin streekeigen karakteristieken en identiteit verloren dreigen te gaan.

Groene en Blauwe Diensten

Groene en Blauwe Diensten zijn een nieuw instrument om het streekeigen, kleinschalige landschap van Overijssel voor de volgende generaties te behouden. Groene Diensten zijn gericht op het duurzaam beheer van landschap in het agrarisch cultuurlandschap (zoals houtwallen en hagen) en het beheer van een onverhard wandelpad. Ze spelen in op de maatschappelijke vraag naar een aantrekkelijk landschap om in te ontspannen en van te genieten. Particulieren kunnen groene diensten aanbieden. Van hen wordt gevraagd dat zij vrijwillig aantoonbare prestaties verrichten die verder gaan dan waartoe zij wettelijk verplicht zijn. Een belangrijk aspect daarbij is dat het gebied vervolgens openbaar toegankelijk is en kan worden beleefd door bewoners en bezoekers. Het gaat dan vooral om het realiseren van doorgaande wandelroutes en ommetjes vanuit de bebouwde kom, die ook over boerenland en landgoederen kunnen gaan.

Werken aan landschap loont!

Blauwe Diensten zijn gericht op het realiseren van wateropgaven op particuliere grond, zoals het accepteren van een hoger waterpeil of een piekberging, en het beheren van natuurvriendelijke oevers. Dit zijn opgaven en maatregelen waarvoor de waterschappen verantwoordelijk zijn. Deze Blauwe Diensten kunnen echter goed tezamen met Groene Diensten in een gebied worden ontwikkeld. Door functiecombinaties kan winst worden behaald, alsmede door het bundelen van geldstromen.

Een marktconforme vergoeding

Groene Diensten gaan uit van structurele en marktconforme vergoedingen. Als de maatschappij wil dat het landschap ook in de toekomst aantrekkelijk blijft, moet voor deze diensten betaald gaan worden. De grondeigenaren die de kosten en de lasten dragen, krijgen door Groene Diensten ook een beloning. Deze beloning kan dienen als vergoeding voor eigen uren die nodig zijn om het beheer uit te voeren, maar kan ook worden ingezet om groene aannemers in te huren. Hiermee hebben ook andere ondernemers baat bij Groene Diensten.

Duurzame financiering

Het onderzoek van KPMG heeft aangetoond dat het landschap grote baten oplevert. Deze baten zouden ook, in ieder geval ten dele, ten goede moeten komen aan het landschap. De baten zitten echter bij meerdere partijen, zowel publiek en privaat. Zij kunnen er voor zorgen dat een deel van het rendement dat voortkomt uit de 'economie van het landschap', terugvloeit naar de instandhouding en ontwikkeling van het landschap (Groene Diensten). Op die manier worden publieke en private geldstromen op een slimme manier gecombineerd om het landschapsbeheer duurzaam te financieren.

Landschapsontwikkelingsplan

Veel gemeenten hebben al een belangrijk kader liggen van waaruit zij Groene Diensten kunnen inzetten, namelijk het Landschapsontwikkelingsplan. In de visie van het Landschapsontwikkelingsplan staat over het algemeen uiteengezet op welke wijze en in welke gebieden er aan landschapsonderhoud en herstel moet worden gewerkt. Groene en Blauwe Diensten geven een belangrijke invulling aan de uitvoeringsparagraaf van uw Landschapsontwikkelingsplan.

Centrale rol voor gemeenten

Als gemeente heeft u een centrale rol in de totstandkoming van Groene Diensten. U kunt als aanjager fungeren om andere partijen in uw gebied mee te krijgen. Het kan hierbij gaan om buurgemeenten, maar ook private partijen als potentiële financiers. Om draagvlak te krijgen bij de toekomstige deelnemers aan Groene Diensten, kunt u ook gebruik maken van uw lokale agrarische natuurvereniging. De Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel kan u ondersteunen in uw rol als aanjager en bij de ontwikkeling van uw eigen systeem van Groene Diensten.

Meer informatie

Op de website van de Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel www.groeneblauwedienstenoverijssel.nl vindt u veel informatie. U kunt ook telefonisch contact opnemen met de Stichting. De contactgegevens zijn:

Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel
p/a Poppenallee 39
7722 KW Dalfsen
Tel: 0529-401731

Werken aan landschap loont!